

ihalenin ilan tarihi dikkate
alındığında, ilan tarihinde
geçerli cari yıl birim
fiyatlarının 2018 yılı
fiyatları olduğu, ayrıca
ihale tarihinde de 2019 yılı
birim fiyatlarının
yayımlanmamış olduğu, Yüksek
Fen Kurulu kararının Çevre ve
Şehircilik Bakanlığınca ilan
edilen 2018 yılı İnşaat ve
Tesisat Birim Fiyatlarının
baştan tek tek
güncellenmesine ilişkin bir
karar olmadığı, bunun yerine,
yapılan ihalelerde idarelerce
gerek görülmesi halinde
yaklaşık maliyetin

güncellenmesine ilişkin
izlenecek yöntemin ne
olduğunun belirtildiği,
idarece hazırlanan yaklaşık
maliyet cetvelleri
incelendiğinde yaklaşık
maliyet hesaplarında
kullanılan 2018 yılı birim
fiyatlarının %35 oranında
artırılarak güncelleme
yapıldığı, Yüksek Fen Kurulu
kararında belirtilen
değerleme oranının mevcut
ihaledeki açıklama istenilen
iş kalemlerini de
etkilemeyeceği, bu bağlamda
yukarıda aktarılan ihale
mevzuatı gereğince aşırı

**düşük teklif sahibi
istekliler tarafından kamu
kurum veya kuruluşlarınca
ilan edilen fiyatlar
üzerinden bir açıklama
yapıldığı takdirde ilan
tarihinde geçerli cari
fiyatlar üzerinden açıklama
yapılmasının yeterli
olduğunun anlaşıldığı**

Toplantı No : 2019/027

Gündem No : 10

Karar zamanı : 23.05.2019

Karar No : 2019/UY.II-617

BAŞVURU SAHİBİ:

Bahadır Grup İnşaat endüstri İç ve Dış ticaret Anonim Şirketi
– Caba İnş. Tic. Ve San. A.Ş. -İmaj Altyapı Tic. A.Ş. İş
Ortaklığı,

İHALEYİ icra eden İDARE:

Karayolları 5. Bölge Müdürlüğü,

BAŞVURUYA mevzu İHALE:

2018/658301 İhale Kayıt Numaralı “Toprakkale – İskenderun Otoyolu ile Tarsus-Adana-Gaziantep Otoyolunun Adana şimal Kavşağı (72+703) – Bahçe Kavşağı (198+100) içinde çeşitli Kesimlerinin ve Bağlantı Yollarının Üstyapı Onarımı Yapım İşi” İhalesi

kuruluş TARAFINDAN YAPILAN İNCELEME:

Karayolları 5. Bölge
Müdürlüğü tarafından 24.01.2019 tarihinde açık ihale usulü ile meydana gelen “Toprakkale – İskenderun Otoyolu ile Tarsus-Adana-Gaziantep Otoyolunun Adana şimal Kavşağı (72+703) – Bahçe Kavşağı (198+100) arasında çeşitli Kesimlerinin ve Bağlantı Yollarının Üstyapı Onarımı Yapım İşi” ihalesine ilişkin olarak Bahadır Grup İnşaat sanayi İç ve Dış tecim Anonim Şirketi – Caba İnş. Tic. Ve San. A.Ş. -İmaj Altyapı Tic. A.Ş. İş Ortaklığı’nın 19.04.2019 tarihinde yaptığı şikâyet başvurusunun, idarenin 22.04.2019 tarihindeki yazısı ile reddi üzerine, müracaat sahibince 30.04.2019 tarih ve 18280 sayı ile kuruluş kayıtlarına alınan tarihli arzuçe ile itirazen şikâyet başvurusunda bulunulmuştur.

Başvuruya ilişkin olarak 2019/464 sayılı itirazen şikâyet dosyası kapsamında yapılan inceleme neticesinde esas inceleme raporu tanzim edilmiştir.

KARAR:

Esas araştırma raporu ve ekleri incelendi.

İtirazen şikâyet dilekçesinde özetle, idarenin 24.01.2019 tarihinde yaptığı “Toprakkale – İskenderun Otoyolu ile Tarsus – Adana – Gaziantep Otoyolunun Adana şimal Kavşağı (72+703) – Bahçe Kavşağı (198+100) arasında muhtelif Kesimlerinin ve Bağlantı Yollarının Üstyapı Onarımı Yapım İşi” ihalesinin 09.04.2019 tarihli ve 89990431-755.02/E.106706 sayılı kesinleşen ihale kararı ile sonuçlandırılarak, SNH İnş. A.Ş. –

Su Taah İnş. Tic. Ve San. A.Ş. İş Ortaklığı üzerinde bırakıldığı, ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi olarak ise feza Taah. A.Ş.- Den-Ka Yapı On. İnş. Tic. Ltd. Şti. İş Ortaklığının belirlendiği, ihale komisyonu sonucunda;

- Karfen İnş. En. Tic. A.Ş. – AKH Mad. İnş. Tic. A.Ş. İş Ortaklığı,

- Demce Yapı İnş. San. Ve Tic. A.Ş.,

- Nil Yapı Malz. İnş. Tic. A.Ş. – Orak Altyapı San. Tic. A.Ş. İş Ortaklığı,

- Ayka Global En. A.Ş. – Ek-Pet İnş. Tic. Ltd. Şti. – Avos Grup İnş. Tic. A.Ş. İş Ortaklığı,

- GLS Müh. İnş. A.Ş. – Eskikale İnş. Tic. A.Ş. – Baran Yapı İnş. Tic. A.Ş. İş Ortaklığı,

- feza Taah. A.Ş. – Den-Ka Yapı On. İnş. Tic. Ltd. Şti. İş Ortaklığı

- SHN. İnş. A.Ş. – Su Taah. İnş. Tic. Ve San. A.Ş. İş Ortaklığı,

olmak üzere 7 şirket tarafınca verilen aşırı düşük teklif açıklamalarının ihale komisyonunca uygun görüldüğü, bahse mevzu ihalede yaklaşık maliyetin 723.882.965,58 TL olarak, sınır değer in ise 449.352.676,96 TL olarak belirlendiği, ihale tarihinin 2019 yılı olması ve henüz 2019 birim tutarlarının yayınlanmamış olması sebebiyle 2018 yılı birim tutarlarının güncelliğini kaybettiği, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yüksek Fen Kurulunun 15.08.2018 tarihli sonucuna göre Çaşama ve Şehircilik Bakanlığı birim fiyatlarının 01.01.2018 tarihi saygınlıkıyla 2018 yılı için geçerli olduğu, bu birim fiyatların TÜİK İnşaat Maliyet Endeksi ve değişiklik Oranına nazaran güncellenmesi ile 2019 yılı için yeni ortalama maliyetin belirlenebileceği yönündeki düzenlemenin uygulanarak bu yönde hareket edildiği ve 2018 yılı birim fiyatlarına

ortalama %33 oranında artış yapılarak bahse konu ihalenin 723.882.965,58 TL'lık ortalama maliyetinin belirlendiği kanaatinin özgül olduğu, ortalama maliyetin güncelliğini yitirmesi durumunda idarece ortalama maliyet ilk duyuru yada çağrı tarihine kadar güncellenmesine yönelik itirazlarının olmadığı, idarenin Yüksek Fen Kurulu'nun 15.08.2018 tarihindeki ve 2018/31 sayılı tavsiye niteliğindeki sonucunu uygulayıp uygulamama hususunda takdir hakkına sahip olduğu,

İdarenin yaklaşık maliyeti 2018 yılı fiyatları üzerine %33 oranında güncelleme yaparak belirlediği, ancak aşırı düşük savunma veren 7 firmanın ise aşırı düşük teklif açıklamasını güncellenmemiş 2018 yılı fiyatlarına göre yaptığı, bu hususun 4734 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde belirtilen temel ilkelere aykırı olduğu, aşırı düşük savunma veren firmaların savunmalarında kullandığı 2018 rayiçlerinin de ortalama maliyetin güncellendiği oranda arttırılması kaydı ile değerlendirilmesi gerektiği, aşırı düşük teklif savunmalarını güncellenmemiş 2018 yılı birim tutarlarına göre yapan tüm firmaların aşırı düşük savunmalarının reddedilerek anılan ihalenin sınır değer üzerinde teklif veren firmalarının üzerinde bırakılması gerektiği iddia edilmektedir.

Başvuru sahibinin iddialarının değerlendirilmesi sonucunda aşğıdaki hususlar tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Aşırı düşük teklifler" başlıklı 38'inci maddesinde ihale komisyonunun verilen teklifleri değerlendirdikten sonrasında, öteki tekliflere veya idarenin tespit ettiği yaklaşık maliyete göre Kamu İhale Genel bildirii'nin 45.1.1 ve 45.1.2'nci maddeleri çerçevesinde teklif fiyatı aşırı düşük olanları tespit edeceği, bu teklifleri reddetmeden önce, belirlediği süre içinde teklif sahiplerinden teklifte önemli bulunduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıları yazılı olarak isteyeceği hüküm altına alınmıştır.

Kamu İhale Genel bildiriii'nin "Sınır kıymet tespiti ve aşırı düşük teklifler" başlıklı 45'inci maddesinde "...45.1.2. Sınır değerin altındaki teklif sahiplerinden ortalama maliyetin % 80'lik kısmını oluşturan iş kalemleri/gruplarına ilişkin ayrıntılar yazılı olarak istenir. Bu çerçevede; istenen açıklamanın niteliği dikkate alınarak, isteklilere beş (5) iş gününden az olmamak üzere makul bir süre verilir. Yazıda ek olarak, ihale konusu işe özgü alanlara (araç-gereç ocağı vb.) ilişkin olan ve açıklama istenecek girdi niteliğinde bulunan nakliyelere dair ortalama maliyet hesabında esas alınan mesafeler belirtilir.

...

45.1.3. İsteklilerden teklifleri kapsamında analiz ve hesap cetveli sunmaları istenmeyecektir. Analizler ve hesap cetveli, Kanunun 38 inci maddesi uyarınca teklif fiyatı aşırı düşük olarak tespit edilen isteklilerin tekliflerinin önemli bileşenleri ile ilgili detayların belirlenmesi amacıyla, bir tek aşırı düşük teklif sahibi isteklilerden istenecektir. Bu çerçevede; teklif fiyatının aşırı düşük olduğu tespit edilen istekliler tekliflerinde önemli olduğu tespit edilen bileşenlerine ilişkin olarak yapacakları izahat kapsamında;

a) Anahtar teslimi götürü bedel işlerde, toplam teklif bedelini oluşturan iş kalemleri ve/yada iş gruplarına ilişkin miktarlar ve bunlara ilişkin birim tutarların gösterildiği hesap cetveli ile izahat istenen iş kalemleri ve/yada iş gruplarının birim tutarlarına ilişkin ihale dokümanında verilen çözümleme formatına uygun analizleri,

b) Teklif birim fiyatlı işlerde; açıklama istenen iş kalemlerinin birim fiyatlarına ilişkin olarak ihale dokümanında verilen analiz formatına uygun analizleri

sunacaklardır. Sorgulamaya mevzu edilmeyen iş kalemleri/grupları için analiz sunulması istenmeyecektir.

Anahtar teslimi götürü bedel teklif alınan ihalelerde istekli

tarafınca sunulacak hesap cetvelinde, sorgulamaya doğal olarak tutulmayan iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının her biri için miktar ve birim fiyatların ayrı ayrı gösterilmesi zorunlu olmayıp, sorgulanmayan iş kalemlerinin tamamı için teklif edilen toplam bedelin gösterilmesi yeterlidir.

45.1.4.İdare tarafınca ihale dokümanı kapsamında;

a) Teklif birim fiyatlı işlerde; her bir iş kaleminin yapım şartlarına, tanım ve içeriğine göre analizde yer almasını istediği “araç-gereç, işçilik, makine ve ötekiler (varsa; nakliyeler, inşaat yerindeki yükleme, boşaltma, yatay ve düşey taşımalar, zamlar vb.)” yalnız girdi cinslerinin belirlendiği, analiz girdileri ile miktarlarının ve tutarlarının belirtilmediği,

b) Anahtar teslimi götürü bedel işlerde; iş kalemleri ve/veya iş gruplarının yapım şartlarına bağlı kalınarak, her iş kalemi/iş grubunun içeriğine göre analizde yer almasını istediği “malzeme, işçilik, makine ve diğerleri (varsa; nakliyeler, inşaat yerindeki yükleme, boşaltma, yatay ve düşey taşımalar, zamlar vb.)” bir tek girdi cinslerinin belirlendiği, analiz girdileri ile miktarlarının ve tutarlarının belirtilmediği,

(Ek-Y.2)’de yer alan örneğe uygun çözümleme formatının isteklilere verilmesi, isteklilerin de tekliflerinin aşırı düşük olarak tespit edilerek kendilerinden açıklama istenmesi durumunda, yapacakları açıklamada sunacakları analizlerin verilen bu formata uygun olması gerekmektedir.

İdare tarafınca bütün iş kalemleri/iş grupları için tek bir analiz formatı düzenlenebileceği şeklinde, iş kalemleri/iş gruplarının yapım şartlarına göre birden fazla analiz formatı da düzenlenebilir. Sadece bu durumda, idare ihale dokümanında hangi çözümleme formatının hangi iş kalemleri/iş grupları için kullanılacağını belirtmek zorundadır.

Kamu müessese ve kuruluşlarınca yayımlanmış birim fiyatlar ile

uyumlu olmayan iş kalemleri (özel iş kalemleri) ile idarelerce tasarlanan ve birden fazla iş kalemini ihtiva eden iş kalemleri (paçal iş kalemi) için bu iş kalemlerinde bulunan çözümleme girdileri ve miktarlarının yayınlandığı çözümleme formatlarının, ihale dokümanı kapsamında istekli olabileceklere verilmesi gerekmektedir. Ancak idarece niteliği gereği çözümleme formatı hazırlanamayan iş kalemlerine ilişkin isteklilerin açıklamaları kapsamında analiz sunmalarına gerek olmayıp, anılan iş kalemlerine ilişkin açıklamalar 45.1.13 maddesi uyarınca yapılabilir.

45.1.5. İsteklilerin iş kalemleri/iş grupları için kamu müessese ve müesseselerınca yayımlanmış cari yıl birim fiyatları yada bu fiyatlardan daha yüksek fiyatları teklif etmeleri ve söz mevzusu iş kalemleri/grupları için; hangi kamu müessese ve kurumunun birim fiyatını kullandıklarını, birim fiyat poz numarasını da yazmak suretiyle sıralama halinde belirterek açıklamaları kapsamında sunmaları durumunda çözümleme düzenlemeleri zorunlu değildir. Bu kapsamda; isteklilerin, kamu müessese ve kurumlarınca yayımlanmış “kar ve genel gider içermeyen birim fiyatların” üzerine, kendi belirledikleri “kar ve genel gideri” ilave ederek birim fiyatlarını oluşturmaları durumunda da; hangi kamu kuruluş ve kuruluşunun “kar ve genel gider hariç birim fiyatını” kullandıklarını ve kendi belirledikleri “kar ve genel gider” tutarını yazmak suretiyle sıralama halinde belirterek açıklamaları kapsamında sunmaları halinde de, söz mevzusu iş kalemleri/iş grupları için analiz düzenlemeleri mecburi değildir. Bu kapsamda isteklilerin çözümleme düzenlemeleri zorunlu olmayan söz mevzusu iş kalemleri/grupları için 45.1.13 maddesinde belirtilen belgeleri sunmalarına da gerek bulunmamaktadır.

...

İş kalemleri/grupları için, kamu kuruluş ve kurumlarınca yayımlanmış birim fiyatlar esas alınarak teklif sunulmuş olmakla birlikte; yukarıda açıklandığı şekliyle liste halinde

belirtilmemesi durumunda, söz mevzusu iş kalemleri/grupları için çözümleme sunulması zorunludur.

İlan veya davet tarihinde cari yıl birim fiyatın yayımlanmamış olması durumunda, istekli tarafınca önceki yılın yayımlanmış birim fiyatları kullanılabilir.

5.1.6. Analizler ile yardımcı ve/yada alt analizlerde, Çaşama ve Şehircilik Bakanlığı tarafınca belirlenerek yayımlanmış rayiçleri kullanan ve söz mevzusu rayiçleri poz numaralarını da belirtmek suretiyle sıralama halinde sunan isteklilerin, söz konusu rayiçlere ilişkin olarak 45.1.13 maddesinde belirtilen belgeleri sunmalarına gerek bulunmamaktadır...” açıklaması yer verilmiştir.

İdari Şartname’nin “Sınır değer” başlıklı 33’üncü maddesinde teklifi sınır değer altında kalan isteklilerden anılan Kanun’un 38’inci maddesine nazaran izahat isteneceğine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

İncelemeye konu ihalede (104) tane ihale dokümanı temin edildiği, 24.01.2019 tarihinde meydana getirilen ihaleye (35) isteklinin katıldığı, ihale komisyonunca teklifi sınır değer altında olduğu tespit edilen 12 istekliden aşırı düşük teklif açıklaması istenildiği, 4 isteklinin süresi içerisinde açıklama vermediğinden, 1 isteklinin ise açıklamaları uygun bulunmadığından değerlendirme dışı bırakıldığı, 09.04.2019 tarihli ihale komisyonu kararı ile 7 isteklinin aşırı düşük teklif açıklaması uygun görülerek ihalenin SNH İnş. A.Ş. – Su Taah İnş. Tic. Ve San. A.Ş. İş Ortaklığı üzerinde bırakıldığı, feza Taahhüt Anonim Şirketi – Den-Ka Yapı Onarım İnş. Maden. Akary. Nak. Turz. San. Ve Tic. Ltd. Şti. İş Ortaklığı’nın ise ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif olarak belirlendiği görülmüştür.

Teklifi aşırı düşük olarak değerlendirilen isteklilere 13.02.2019 tarihinde EKAP üzerinden gönderilen aşırı düşük teklif sorgulama yazılarında “...Bölge Müdürlüğümüzce 24.01.2019

tarihinde saat 10:00'da Açık İhale Usulüyle yapılan 2018/658301 İKN'lı "Toprakkale – İskenderun Otoyolu ile Tarsus-Adana-Gaziantep Otoyolunun Adana şimal Kavşağı (72+703) – Bahçe Kavşağı (198+100) arasında muhtelif Kesimlerinin ve Bağlantı Yollarının Üstyapı Onarımı Yapım İşi"ne vermiş olduğunuz teklif fiyatınız 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 38.Maddesine nazaran Kamu İhale Genel bildirii'nin 45.Maddesine nazaran (Aşırı düşük teklif değerlendirmesi) aşırı düşük olarak değerlendirilmiştir.

Bu nedenle İhale komisyonuna sunulmak üzere;

1- Yapım yönteminin ekonomik olması, seçilen teknik çözümler ve yapım işinin yerine getirilmesinde kullanılacak avantajlı koşulların Kamu İhale Genel bildiriinin 45.Maddesine bakılırsa Teknik Şartname ve öteki ihale dokümanlarının da dikkate alınarak açıklanması,

2- Ekli listede gösterilen iş grubu pozlarının (Genel tebliğin 45.1.2.2 maddesine göre izahat istenilmeyecek olan alt analiz girdileri ile izahat istenilecek alt analiz girdileri pozların karşılıklarında belirtilmiştir.) iyi mi hesaplandığının Kamu İhale tebliğinin 45.Maddesi ile ihale dokümanında bulunan analiz formatlarına uygun olarak açıklanması gerekmektedir.

3- Aşırı düşük teklif savunmanız kapsamında açıklama istenilen çözümleme girdileri için Kamu İhale Genel tebliğinin 45.1.13. Maddesine istinaden Üçüncü kişilerden teklif alarak açıklama yapmanız durumunda, fiyat teklifini veren kişiyle tam tasdik sözleşmesi yapan yada beyannamelerini imzalamaya yetkili olan meslek mensubu tarafınca düzenlenen ve fiyat teklifine dayanak oluşturan maliyet tespit tutanağı (Ek-0.5)'in veya satış tutarı tespit tutanağı (Ek.06)'nın fiyat teklifiyle beraber sunulması gerekmektedir.

Açıklamalarınızı yazılı olarak belgelere dayalı ve maddeler halinde sonucun tarafınıza tebliğ tarihinden [elden tebliğ edilmesi halinde aynı gün/iadeli taahhütlü mektupla

gönderilmesi halinde mektubun teslim edildiği tarih/EKAP üzerinden bildirilmesi halinde bildirim tarihi/faksla bildirilmesi halinde bildirim tarihi] itibaren 5 (Beş) iş günü içinde yapmanız gerekmektedir...” hususlarına yer verilmiştir.

İdarece hazırlanan ortalama maliyet cetvelleri incelendiğinde yaklaşık maliyet hesaplarında kullanılan 2018 yılı birim fiyatlarının %35 oranında artırılarak güncelleme yapıldığı görülmüştür.

İhale komisyonunca aşırı düşük teklif açıklaması uygun görülen Karfen İnş. En. Tic. A.Ş. – AKH Mad. İnş. Tic. A.Ş. İş Ortaklığı, Demce Yapı İnş. San. Ve Tic. A.Ş., Nil Yapı Malz. İnş. Tic. A.Ş. – Orak Altyapı San. Tic. A.Ş. İş Ortaklığı, Ayka Global En. A.Ş. – Ek-Pet İnş. Tic. Ltd. Şti. – Avos Grup İnş. Tic. A.Ş. İş Ortaklığı, GLS Müh. İnş. A.Ş. – Eskikale İnş. Tic. A.Ş.- Baran Yapı İnş. Tic. A.Ş. İş Ortaklığı, feza Taah. A.Ş. – Den-Ka Yapı On. İnş. Tic. Ltd. Şti. İş Ortaklığı ve SNH İnş. A.Ş. – Su Taah. İnş. Tic. Ve San. A.Ş. İş Ortaklığı tarafınca sunulan aşırı düşük teklif açıklamalarında, açıklama istenilen analiz girdilerine ilişkin (işçilik hariç) kamu birim fiyatları ve rayiçleri kullanılarak izahat yapılan iş kalemlerinde 2018 yılına ilişkin Kamu kurum ve müesseselerınca yayımlanmış birim tutarlarının ve rayiçlerin kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Bu çerçevede, araştırma mevzusu ihalenin ilan tarihinin 25.12.2018 olduğu dikkate alındığında, duyuru tarihinde geçerli cari yıl birim tutarlarının 2018 yılı fiyatları olduğu, ayrıca ihale tarihinde de 2019 yılı birim tutarlarının yayımlanmamış olduğu, 15.08.2018 tarihindeki ve 2018/31 sayılı Yüksek Fen Kurulu kararının Çaşama ve Şehircilik Bakanlığınca ilan edilen 2018 yılı İnşaat ve tesisat Birim fiyatlarının baştan tek tek güncellenmesine ilişkin bir karar olmadığı, bunun yerine, meydana getirilen ihalelerde idarelerce gerek görülmesi halinde yaklaşık maliyetin güncellenmesine ilişkin izlenecek yöntemin ne olduğunun belirtildiği, idarece hazırlanan yaklaşık maliyet cetvelleri incelendiğinde ortalama

malîyet hesaplarında kullanılan 2018 yılı birim tutarlarının %35 oranında artırılarak güncelleme yapıldığı, Yüksek Fen Kurulu kararında belirtilen değerleme oranının mevcut ihaledeki açıklama istenilen iş kalemlerini de etkilemeyeceği, bu bağlamda yukarıda aktarılan ihale mevzuatı gereğince aşırı düşük teklif sahibi istekliler tarafından kamu kuruluş veya kurumlarınca duyuru edilen fiyatlar üzerinden bir açıklama yapıldığı takdirde ilan tarihinde geçerli cari fiyatlar üzerinden açıklama yapılmasının kafi bulunduğunun anlaşıldığı, bu nedenle başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 4734 sayılı Kanun'un 65'inci maddesi uyarınca bu kararın tebliğ edildiği veya tebliğ edilmiş sayıldığı tarihi izleyen 30 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde dava yolu açık olmak üzere,

Anılan Kanun'un 54'üncü maddesinin onbirinci fıkrasının (c) bendi gereğince itirazın şikâyet başvurusunun reddine,

Oybirliği ile karar verildi.